

SPIS TREŚCI

Wykaz skrótów	21
Słowo wstępne.....	27
DZIAŁ PIERWSZY. CZĘŚĆ OGÓLNA PRAWA PRACY	29
Rozdział I	
Pojęcie i przedmiot prawa pracy.....	31
1. Definiowanie prawa pracy.....	31
1.1. Uwagi ogólne	31
1.2. Rodzaje definicji prawa pracy.....	32
1.2.1. Doktrynalne definicje prawa pracy	32
1.2.2. Definicja legalna prawa pracy	33
2. Prawo pracy w systemie prawnym Rzeczypospolitej Polskiej.....	33
2.1. Kryteria wyodrębniania prawa pracy jako gałęzi systemu prawa.....	33
2.2. Przedmiot prawa pracy: stosunki prawa pracy.....	35
2.3. Systematyka prawa pracy	37
3. Szczególne właściwości prawa pracy	38
3.1. Uwagi ogólne	38
3.2. Dynamizm i ekspansja a liberalizacja i deregulacja prawa pracy	39
3.3. Uniformizm a dyferencjacja prawa pracy	40
3.4. Europeizacja prawa pracy.....	41
Literatura	41
Rozdział II	
Funkcje prawa pracy.....	43
1. Charakterystyka funkcji prawa pracy	43
2. Funkcja ochronna prawa pracy	44
3. Funkcja organizatorska prawa pracy	45
4. Funkcja ireniczna prawa pracy.....	47
5. Funkcja rozdzielcza prawa pracy.....	48
Literatura	49
Rozdział III	
Zasady prawa pracy	51
1. Uwagi wprowadzające	51
1.1. Znaczenie zasad prawa pracy	51
1.2. Pojęcie „zasad prawa pracy” w doktrynie polskiego prawa pracy.....	51
1.3. Koncepcja zasad prawa pracy a ich definicje	54

2. Wyodrębnianie zasad prawa pracy i poziomy ich wyodrębniania	55
2.1. Pochodzenie zasad prawa pracy	55
2.2. Poziomy wyodrębniania zasad prawa pracy i „typy” tych zasad	55
3. Katalogi zasad prawa pracy	57
3.1. Katalogowanie i systematyzacja zasad prawa pracy	57
3.2. Konstytucyjne zasady prawa pracy	58
3.3. Zasady konstytucyjne a kodeksowe podstawowe zasady prawa pracy	60
3.4. Podstawowe zasady prawa pracy w kodeksie pracy	61
Literatura	69

Rozdział IV

Równe traktowanie w zatrudnieniu	71
1. Pojęcie równego traktowania	71
2. Zasada równego traktowania w zatrudnieniu	73
3. Formy dyskryminacji	74
4. Zakaz dyskryminacji w rekrutacji i zwalnianiu	74
5. Molestowanie i molestowanie seksualne	75
6. Uzasadnione różnicowanie	77
7. Konsekwencje naruszenia zasady równego traktowania w zatrudnieniu	78
Literatura	79

Rozdział V

Źródła prawa pracy	81
1. Pojęcie i hierarchia źródeł prawa pracy	81
2. Powszechne źródła prawa pracy	83
2.1. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej	83
2.2. Ustawy	84
2.3. Rozporządzenia	87
3. Swoiste źródła prawa pracy	88
3.1. Układy zbiorowe pracy	88
3.1.1. Charakter prawny układów zbiorowych pracy	88
3.1.2. Zakres podmiotowy układów zbiorowych pracy	88
3.1.3. Zakres przedmiotowy układów zbiorowych pracy	90
3.1.4. Tryb zawierania układów zbiorowych pracy	93
3.1.5. Rejestracja układów zbiorowych pracy	94
3.1.6. Wejście w życie układów zbiorowych pracy	96
3.1.7. Przekształcenia układów zbiorowych pracy	97
3.1.8. Rozwiązanie układów zbiorowych pracy	98
3.1.9. Ponadzakładowe układy zbiorowe pracy	99
3.1.10. Zakładowe układy zbiorowe pracy	101
3.2. Porozumienia o stosowaniu układu zbiorowego pracy	104
3.3. Porozumienia w związku z przejściem zakładu pracy na nowego pracodawcę	105
3.4. Porozumienia o zawieszeniu przepisów prawa pracy	106
3.5. Porozumienia o stosowaniu mniej korzystnych warunków zatrudnienia	107
3.6. Porozumienia w sprawie telepracy	108
3.7. Porozumienia społeczne	108

4. Regulaminy.....	109
4.1. Regulamin pracy.....	109
4.2. Regulamin wynagradzania.....	111
4.3. Regulamin świadczeń socjalnych.....	112
4.4. Regulamin zwolnień grupowych	113
4.5. Regulamin telepracy	115
5. Statuty.....	115
6. Międzynarodowe prawo pracy	116
6.1. Zagadnienia wstępne	116
6.2. Międzynarodowe prawo pracy.....	117
6.3. Prawo pracy Rady Europy.....	120
6.4. Akty prawne wydane w ramach Unii Europejskiej i ich moc oddziaływania.....	121
6.5. Europejskie prawo pracy	124
Literatura	128

DZIAŁ DRUGI. INDYWIDUALNE PRAWO PRACY 131

Rozdział VI

Stosunek pracy	133
1. Pojęcie i charakter stosunku pracy.....	133
1.1. Koncepcje i pojęcie stosunku pracy.....	133
1.2. Cechy stosunku pracy	134
2. Stosunek pracy a inne stosunki zatrudnienia.....	138
2.1. Pojęcia „samozatrudnienie” oraz „zatrudnienie”	138
2.2. Rodzaje zatrudnienia niepracowniczego.....	139
2.3. Zatrudnienie pracownicze a niepracownicz zatrudnienie typu cywilnoprawnego.....	143
2.4. Stosunki parazatrudnieniowe	145
2.5. Rodzaje stosunków pracy	146
2.6. Elementy stosunku pracy.....	150
3. Podmioty stosunku pracy.....	151
3.1. Uwagi ogólne	151
3.2. Pracownik.....	152
3.3. Pracodawca – pojęcie i koncepcja.....	155
3.3.1. Pojęcie „pracodawca”	155
3.3.2. Koncepcje pracodawcy	157
3.4. Pracodawca – osoba fizyczna	158
3.5. Pracodawca będący jednostką organizacyjną	159
3.6. Reprezentacja pracodawcy będącego jednostką organizacyjną	163
Literatura	164

Rozdział VII

Umowa o pracę.....	168
1. Rekrutacja wewnętrzna i zewnętrzna.....	168
2. Ochrona danych osobowych kandydatów do pracy oraz pracowników	169

3. Rodzaje umów o pracę	170
3.1. Umowa na okres próbny.....	171
3.2. Umowa na czas określony	171
3.3. Umowa na czas wykonywania określonej pracy.....	173
3.4. Umowa o pracę na czas nieokreślony.....	173
4. Telepraca.....	173
5. Treść umowy o pracę.....	175
Literatura	176

Rozdział VIII

Przekształcenie zobowiązaniowego stosunku pracy	178
1. Ustalanie warunków zatrudnienia	178
2. Porozumienie zmieniające warunki umowy o pracę	180
3. Wypowiedzenie zmieniające warunki umowy o pracę	181
4. Powierzenie pracownikowi innej pracy.....	184
5. Tymczasowa zmiana warunków umowy o pracę wynikająca ze szczególnych regulacji prawnych	186
Literatura	187

Rozdział IX

Ustanie stosunku pracy.....	188
1. Uwagi wprowadzające	188
2. Porozumienie stron.....	189
3. Ograniczenia dopuszczalności rozwiązania umowy o pracę	192
3.1. Powszechna ochrona trwałości stosunku pracy	192
3.2. Konsultacja zamiaru wypowiedzenia umowy zawartej na czas nieokreślony z zakładową organizacją związkową.....	192
3.3. Konsultacja z zakładową organizacją związkową zamiaru rozwiązania umowy o pracę bez wypowiedzenia.....	201
3.4. Szczególna ochrona trwałości stosunku pracy	203
3.5. Ograniczenia dopuszczalności rozwiązania umowy o pracę z uwagi na sytuację osobistą lub rodzinną pracownika	203
3.5.1. Ochrona stosunku pracy w okresie przedemerytalnym.....	203
3.5.2. Ochrona stosunku pracy w okresie usprawiedliwionej nieobecności.....	206
3.5.3. Ochrona stosunku pracy z kobietą w okresie ciąży lub urlopu macierzyńskiego.....	207
3.6. Ograniczenia dopuszczalności rozwiązania umowy o pracę z uwagi na pełnioną funkcję	208
3.6.1. Szczególna ochrona trwałości stosunku pracy pracowników pełniących funkcje związkowe	208
3.6.2. Szczególna ochrona trwałości stosunku pracy członków rady pracowników	217
3.6.3. Szczególna ochrona trwałości stosunku pracy społecznego inspektora pracy.....	217

4. Rozwiązanie umowy o pracę za wypowiedzeniem	218
4.1. Wymogi formalne.....	221
4.2. Okresy wypowiedzenia umowy o pracę.....	222
4.3. Skrócenie okresu wypowiedzenia.....	225
4.4. Zwolnienie na poszukiwanie pracy	226
5. Rozwiązanie umowy o pracę bez wypowiedzenia.....	226
5.1. Rozwiązanie umowy o pracę bez wypowiedzenia przez pracodawcę.....	227
5.1.1. Rozwiązanie umowy o pracę bez wypowiedzenia przez pracodawcę z przyczyn zawinionych przez pracownika	227
5.1.2. Rozwiązanie umowy o pracę bez wypowiedzenia przez pracodawcę z przyczyn niezawinionych przez pracownika	233
5.2. Rozwiązanie umowy o pracę bez wypowiedzenia przez pracownika	235
5.2.1. Rozwiązanie umowy o pracę bez wypowiedzenia przez pracownika z przyczyn niezawinionych przez pracodawcę	236
5.2.2. Rozwiązanie umowy o pracę bez wypowiedzenia przez pracownika z przyczyn zawinionych.....	236
6. Skutki prawne wadliwego rozwiązania umowy o pracę.....	237
6.1. Skutki prawne wadliwego rozwiązania umowy o pracę za wypowiedzeniem.....	237
6.2. Skutki prawne wadliwego rozwiązania umowy o pracę bez wypowiedzenia dokonanego przez pracodawcę	242
6.3. Skutki prawne wadliwego rozwiązania umowy o pracę bez wypowiedzenia dokonanego przez pracownika.....	245
7. Pozostałe przypadki rozwiązania umowy o pracę przez pracownika	245
7.1. Rozwiązanie umowy o pracę w związku z przywróceniem do pracy	245
7.2. Rozwiązanie umowy o pracę w związku z przejęciem pracownika przez nowego pracodawcę	247
8. Szczególne przepisy o rozwiązywaniu umów	247
8.1. Ograniczenie ochrony trwałości stosunku pracy.....	249
8.2. Prawo do odprawy.....	250
8.3. Roszczenie o ponowne zatrudnienie.....	251
8.4. Zwolnienie indywidualne.....	251
9. Wygaśnięcie umowy o pracę.....	251
9.1. Śmierć pracownika.....	252
9.2. Śmierć pracodawcy	252
9.3. Nieobecność pracownika w pracy spowodowana tymczasowym aresztowaniem.....	253
9.4. Roszczenia w związku z wygaśnięciem stosunku pracy.....	254
9.5. Pozostałe przypadki wygaśnięcia stosunku pracy.....	254
Literatura	255

Rozdział X

Przejście zakładu pracy na innego pracodawcę.....	256
1. Pojęcie przejścia zakładu pracy lub jego części na innego pracodawcę	256
2. Sukcesja zobowiązań.....	258

3. Negocjacje z przedstawicielstwem pracowników oraz obowiązek informacyjny w przypadku braku związków zawodowych.....	260
4. Uprawnienia pracowników	263
Literatura	265

Rozdział XI

Zatrudnianie pracowników tymczasowych	266
1. Uwagi wprowadzające	266
2. Ograniczenia w zakresie pracy tymczasowej	267
2.1. Ograniczenia przedmiotowe.....	268
2.2. Ograniczenie czasu trwania pracy tymczasowej.....	268
2.3. Ograniczenia podmiotowe	269
2.3.1. Pracodawca użytkownik.....	269
2.3.2. Agencja pracy tymczasowej.....	270
3. Zawarcie i treść umowy o pracę tymczasową.....	270
3.1. Obowiązki informacyjne pracodawcy użytkownika w stosunku do związków zawodowych	273
4. Osłabienie ochrony stabilności stosunków pracy pracowników tymczasowych.....	273
5. Ochrona pracownika tymczasowego przed dyskryminacją.....	275
6. Urlop wypoczynkowy pracownika tymczasowego.....	275
Literatura	276

Rozdział XII

Pozazumowne stosunki pracy	278
1. Pojęcie i systematyka pozazumownych stosunków pracy	278
1.1. Pojęcie i geneza pozazumownych stosunków pracy	278
1.2. „Pozorne” powołanie, mianowanie, wybór	284
1.3. Systematyka pozazumownych stosunków pracy.....	286
2. Stosunek pracy na podstawie wyboru.....	286
2.1. Zakres stosunków pracy z wyboru	286
2.2. Charakter prawny stosunku pracy na podstawie wyboru.....	287
2.3. Powstanie stosunku pracy z wyboru	288
2.4. Dopuszczalność zmiany treści stosunku pracy z wyboru.....	289
2.5. Ustanie stosunku pracy z wyboru	289
2.6. Uprawnienia i obowiązki pracowników z wyboru	291
3. Stosunek pracy na podstawie powołania	292
3.1. Zakres stosunków pracy z powołania.....	292
3.2. Charakter prawny aktu powołania	294
3.3. Powstanie stosunku pracy na podstawie powołania	295
3.4. Dopuszczalność zmiany treści stosunku pracy z powołania	297
3.5. Ustanie stosunku pracy z powołania	298
3.6. Treść stosunku pracy pracowników powołanych.....	300
4. Stosunki pracy na podstawie mianowania.....	301
4.1. Zakres stosunków pracy z mianowania	301
4.2. Charakter prawny aktu mianowania.....	302
4.3. Powstanie stosunków pracy z mianowania	302

4.4. Zmiana treści stosunku pracy z mianowania	305
4.5. Ustanie stosunku pracy pracowników mianowanych.....	307
4.6. Treść stosunku pracy pracowników mianowanych.....	310
Literatura	311

Rozdział XIII

Prawa i obowiązki stron stosunku pracy	314
1. Uwagi wprowadzające	314
2. Obowiązki pracodawcy	316
2.1. Obowiązek informacyjny.....	316
2.2. Obowiązek prawidłowego organizowania pracy.....	319
2.3. Obowiązek przeciwdziałania dyskryminacji.....	320
2.4. Obowiązek zapewnienia bezpiecznych i higienicznych warunków pracy.....	321
2.5. Obowiązek terminowego i prawidłowego wypłacania wynagrodzenia.....	321
2.6. Obowiązek ułatwiania podnoszenia kwalifikacji zawodowych.....	322
2.7. Obowiązek stwarzania warunków sprzyjających przystosowaniu się do należytego wykonywania pracy	323
2.8. Obowiązek zaspokajania potrzeb socjalnych pracowników	324
2.9. Obowiązek stosowania obiektywnych i sprawiedliwych kryteriów oceny pracowników	327
2.10. Obowiązek prowadzenia dokumentacji i akt osobowych pracowników.....	328
2.11. Obowiązek wpływania na kształtowanie w zakładzie pracy zasad współżycia społecznego	331
2.12. Obowiązek przeciwdziałania mobbingowi	332
2.13. Obowiązek wydania świadectwa pracy	336
2.13.1. Treść świadectwa pracy.....	337
2.13.2. Fikcje prawne w świadectwie pracy	338
2.13.3. Procedura sprostowania świadectwa pracy	339
3. Roszczenie odszkodowawcze.....	339
4. Obowiązki pracownika.....	341
4.1. Obowiązek sumiennego i starannego wykonywania pracy	341
4.2. Obowiązek stosowania się do poleceń przełożonych.....	342
4.3. Obowiązki porządkowe pracownika.....	343
4.4. Obowiązek dbałości o dobro zakładu pracy	345
4.5. Obowiązek przestrzegania tajemnicy.....	346
4.6. Obowiązek przestrzegania zasad współżycia społecznego	347
Literatura	348

Rozdział XIV

Zakaz konkurencji	350
1. Zasady ogólne	350
2. Ograniczenia prowadzenia działalności konkurencyjnej przy braku umowy o zakazie konkurencji	352
3. Umowa o zakazie konkurencji w trakcie trwania stosunku pracy.....	353
4. Umowa o zakazie konkurencji po zakończeniu stosunku pracy.....	354
Literatura	357

Rozdział XV

Wynagrodzenie za pracę	358
1. Prawne podstawy ustalania wynagradzania pracowników	358
2. Wynagrodzenie za pracę w regulacjach Unii Europejskiej	363
3. Zakaz dyskryminacji w wynagrodzeniu	363
4.1. Zasady dokonywania wypłaty.....	367
4.2. Ograniczenia w dokonywaniu potrąceń.....	368
5. Świadczenia w przypadku niewykonywania pracy.....	370
6. Świadczenia przysługujące pracownikowi w związku z zakończeniem stosunku pracy	373
7. Ochrona roszczeń pracowników w przypadku niewypłacalności pracodawcy.....	376
Literatura	377

Rozdział XVI

Czas pracy	379
1. Pojęcie czasu pracy	379
2. Wymiar czasu pracy.....	380
3. Okres odpoczynku	381
4. Systemy czasu pracy	382
5. Praca w godzinach nadliczbowych.....	386
6. Dyżur	391
7. Czas pracy kierowników	391
8. Praca w porze nocnej	392
9. Praca w niedziele i święta.....	394
Literatura	395

Rozdział XVII

Urlopy pracownicze	397
1. Urlopy wypoczynkowe	397
1.1. Elementy konstytutywne pojęcia „urlop wypoczynkowy”	397
1.2. Nabycie prawa do urlopu	398
1.3. Wymiar urlopu wypoczynkowego.....	399
1.4. Zasady udzielania urlopu	400
1.5. Przesunięcie urlopu w nieprzewidzianych przypadkach.....	402
1.6. Urlop proporcjonalny	404
1.7. Urlop na żądanie	405
1.8. Rozwiązanie umowy o pracę a prawo do urlopu wypoczynkowego	406
2. Urlopy bezpłatne	406
3. Zwolnienia okolicznościowe.....	407
Literatura	409

Rozdział XVIII

Odpowiedzialność porządkowa i dyscyplinarna pracowników	410
1. Odpowiedzialność porządkowa	410
1.1. Charakter prawny i przesłanki odpowiedzialności porządkowej.....	410
1.2. Katalog kar porządkowych i przewinienia porządkowe.....	411

1.3. Procedura nakładania kar porządkowych	413
1.4. Tryb odwoławczy	415
2. Odpowiedzialność dyscyplinarna	418
Literatura	418

Rozdział XIX

Odpowiedzialność materialna pracowników	419
1. Charakter prawny i przesłanki odpowiedzialności materialnej pracowników	419
2. Odpowiedzialność materialna za szkodę wyrządzoną przez pracownika nieumyślnie	423
3. Odpowiedzialność materialna za szkodę wyrządzoną przez pracownika umyślnie	424
4. Odpowiedzialność za szkodę wyrządzoną osobie trzeciej.....	425
5. Odpowiedzialność za mienie powierzone	426
5.1. Odpowiedzialność materialna za szkodę wyrządzoną przez pracownika w mieniu powierzonym	426
5.2. Złagodzenie zasad odpowiedzialności za mienie powierzone	429
5.3. Wspólna odpowiedzialność pracowników za mienie powierzone.....	430
6. Przedawnienie roszczeń	432
Literatura	433

Rozdział XX

Powszechna ochrona pracy	434
1. Uwagi wprowadzające	434
2. Podstawowe obowiązki pracodawcy w dziedzinie bhp	435
2.1. Odpowiedzialność za stan bezpieczeństwa i higieny pracy	435
2.2. Obowiązek współdziałania z innymi pracodawcami	436
2.3. Obowiązek szkolenia pracowników	436
2.4. Obowiązek pracodawcy zaznajamiania pracowników z przepisami i zasadami bhp	439
2.5. Obowiązki pracodawcy z zakresu profilaktycznej ochrony zdrowia pracowników.....	439
2.5.1. Obowiązek informowania o ryzyku zawodowym	439
2.5.2. Obowiązek pracodawcy zapobiegania chorobom zawodowym i innym chorobom związanym z wykonywaną pracą.....	440
2.5.3. Obowiązek przeprowadzania profilaktycznych badań lekarskich.....	441
2.6. Obowiązek zapewnienia pracownikom profilaktycznych posiłków i napojów	442
2.7. Obowiązek zapewnienia pracownikom odpowiednich urządzeń sanitarno-higienicznych oraz dostarczenia niezbędnych środków higieny osobistej	443
2.8. Pozostałe obowiązki pracodawcy	443
3. Prawa i obowiązki pracowników w dziedzinie bhp	444
3.1. Prawo do powstrzymania się od wykonywania pracy	444
3.2. Obowiązek przestrzegania przepisów i zasad bhp	445

4. Organy ochrony pracy.....	446
4.1. Służba bezpieczeństwa i higieny pracy	446
4.2. Komisja bezpieczeństwa i higieny pracy.....	448
4.3. Konsultacje w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy	449
5. Odszkodowanie za przedmioty utracone lub uszkodzone w związku z wypadkiem przy pracy	450
6. Świadczenia uzupełniające od pracodawcy.....	451
Literatura	452
Rozdział XXI	
Ochrona rodzielstwa	454
1. Uwagi wprowadzające	454
2. Zasady zatrudniania pracownic w okresie ciąży oraz w okresie urlopu macierzyńskiego	456
3. Urlop macierzyński	459
4. Zasady zatrudniania kobiet karmiących.....	461
5. Urlop wychowawczy	461
6. Szczególne uprawnienia opiekunów dzieci.....	463
Literatura	464
Rozdział XXII	
Zatrudnianie i ochrona młodocianych i dzieci	466
1. Uwagi wprowadzające	466
2. Dopuszczalność zatrudniania młodocianych	467
3. Umowa o pracę w celu przygotowania zawodowego	467
3.1. Treść umowy w celu przygotowania zawodowego	468
3.2. Rozwiązanie umowy o pracę w celu przygotowania zawodowego	469
3.3. Zasady wynagradzania młodocianych.....	470
4. Ochrona pracownika młodocianego	470
4.1. Badania lekarskie.....	470
4.2. Ograniczenia w zakresie czasu pracy	471
4.3. Prace wzbronione	471
4.4. Urlopy wypoczynkowe	472
4.5. Obowiązek dokształcania się młodocianego	472
5. Zatrudnianie młodocianych na podstawie umowy o pracę przy wykonywaniu lekkich prac.....	473
6. Zatrudnianie dzieci do 16. roku życia	474
Literatura	476
Rozdział XXIII	
Odpowiedzialność za wykroczenia przeciwko prawom pracownika.....	477
Literatura	480

DZIAŁ TRZECI. ZBIOROWE PRAWO PRACY	483
---	-----

Rozdział XXIV

Wolności związkowe	485
1. Uwagi wprowadzające	485
2. Wolność zrzeszania w związkach zawodowych i organizacjach pracodawców.....	486
2.1. Wolność zrzeszania w związkach zawodowych.....	486
2.2. Wolność zrzeszania w organizacjach pracodawców	488
2.3. Modele organizacji ruchu pracowników i pracodawców	489
3. Niezależność związków zawodowych i organizacji pracodawców.....	491
4. Samorządność związków zawodowych i organizacji pracodawców	495
Literatura	499

Rozdział XXV

Status prawny związków zawodowych	501
1. Zakładanie związków zawodowych	501
2. Rejestracja związków zawodowych	502
3. Funkcje związków zawodowych	504
4. Kompetencje związków zawodowych.....	507
Literatura	514

Rozdział XXVI

Status prawny organizacji pracodawców	516
1. Zakładanie i rejestracja organizacji pracodawców	516
2. Funkcje i kompetencje organizacji pracodawców	517
Literatura	519

Rozdział XXVII

Partycypacja pracownicza	521
1. Uwagi wprowadzające	521
2. Rady pracowników.....	522
2.1. Status prawny rady pracowników	522
2.2. Kompetencje rady pracowników.....	524
3. Europejskie rady zakładowe.....	525
4. Samorząd w przedsiębiorstwach sprywatyzowanych lub skomercjalizowanych.....	527
5. Samorząd zawodowy.....	527
6. Podmioty partycypacyjne w spółkach i spółdzielniach europejskich oraz spółkach transgranicznych.....	528
Literatura	528

Rozdział XXVIII

Zbiorowe spory pracy	530
1. Uwagi wprowadzające	530
2. Przedmiot sporu zbiorowego	531
3. Strony sporu zbiorowego pracy	533
4. Wszczęcie sporu zbiorowego	535

5. Metody likwidowania sporów pracy.....	536
5.1. Systematyka metod likwidowania zbiorowych sporów pracy.....	536
5.2. Ireniczne metody likwidowania sporów zbiorowych pracy.....	537
5.2.1. Koncyliacja	537
5.2.2. Mediacja.....	539
5.2.3. Arbitraż	540
6. Nieireniczne metody likwidowania sporów zbiorowych pracy.....	543
6.1. Strajk.....	543
6.1.1. Prawo do strajku	543
6.1.2. Ograniczenia prawa do strajku	544
6.1.3. Zasady organizacji strajku	545
6.2. Inne akcje protestacyjne.....	551
6.3. Lokaut.....	552
Literatura	553
DZIAŁ CZWARTY. PROCESOWE PRAWO PRACY	555
Rozdział XXIX	
Naczelne zasady procesowe w sprawach z zakresu prawa pracy	557
1. Charakterystyka zasad postępowania	557
2. Zasada prawdy obiektywnej w sprawach z zakresu prawa pracy	558
3. Zasada szczególnej ochrony interesów pracownika w sprawach z zakresu prawa pracy	559
4. Zasada szybkości postępowania w sprawach z zakresu prawa pracy.....	561
5. Zasada ugodowego likwidowania spraw z zakresu prawa pracy	562
Literatura	564
Rozdział XXX	
Organizacja ochrony prawnej w stosunkach pracy	566
1. Modele organizacji ochrony prawnej w stosunkach pracy.....	566
2. Pozasądowe organy ochrony prawnej.....	567
3. Sądownictwo pracy	570
3.1. Organizacja sądownictwa pracy.....	570
3.2. Kompetencje sądów pracy.....	571
3.2.1. Uwagi wprowadzające.....	571
3.2.2. Sprawy o roszczenia ze stosunku pracy.....	572
3.2.3. Sprawy o roszczenia związane ze stosunkiem pracy	573
3.2.4. Sprawy o roszczenia z innych stosunków prawnych, do których z mocy odrębnych przepisów stosuje się przepisy prawa pracy	574
3.2.5. Sprawy o odszkodowania dochodzone od pracodawcy z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych.....	575
3.2.6. Sprawy o ustalenie istnienia bądź nieistnienia stosunku prawnego lub prawa ze stosunków prawa pracy	576
Literatura	578

Rozdział XXXI

Inspekcja pracy	579
1. Uwagi wprowadzające	579
2. Państwowa Inspekcja Pracy	580
2.1. Status prawny Państwowej Inspekcji Pracy	580
2.2. Kompetencje Państwowej Inspekcji Pracy	580
Literatura	583

Rozdział XXXII

Przedawnienie roszczeń i terminy zawite	584
1. Uwagi wprowadzające	584
2. Przedawnienie roszczeń	584
3. Terminy zawite	589
Literatura	590

DZIAŁ PIĄTY. PRAWO UBEZPIECZEŃ SPOŁECZNYCH

593

Rozdział XXXIII

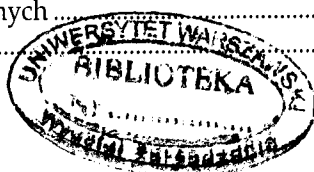
Zagadnienia ogólne prawa ubezpieczeń społecznych	595
1. Miejsce ubezpieczeń społecznych w prawie zabezpieczenia społecznego	595
2. Przedmiot prawa ubezpieczeń społecznych	595
3. Ryzyko socjalne	597
4. Podmioty ubezpieczeń społecznych	601
5. Zasady prawa ubezpieczeń społecznych	603
6. Konstytucyjne, międzynarodowe i europejskie (unijne) uwarunkowania prawa ubezpieczeń społecznych	606
7. Stosunek prawa ubezpieczeń społecznych do innych gałęzi prawa	609
Literatura	610

Rozdział XXXIV

Podleganie ubezpieczeniom społecznym	612
1. Formy podlegania ubezpieczeniom społecznym	612
2. Tytuły ubezpieczeń społecznych	612
3. Zbieg tytułów ubezpieczeń społecznych	614
4. Okresy ubezpieczenia	617
5. Zgłoszenie do ubezpieczeń społecznych	617
6. Konto i subkonto ubezpieczonego w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych	618
7. Członkostwo w otwartym funduszu emerytalnym	620
7.1. Zawarcie umowy z otwartym funduszem emerytalnym	620
7.2. Losowanie	622
7.3. Otwarcie rachunku w otwartym funduszu emerytalnym	622
Literatura	623

Rozdział XXXV

Finansowanie ubezpieczeń społecznych	625
1. Uwagi wprowadzające	625
1.1. Metody finansowania ubezpieczeń społecznych	625
1.2. Fundusze ubezpieczeń społecznych	627

2. Składka na ubezpieczenia społeczne.....	629
2.1. Charakter prawny składki na ubezpieczenia społeczne i środków gromadzonych na rachunkach w otwartych funduszach emerytalnych	629
2.2. Wymiar składek na ubezpieczenia społeczne.....	631
2.2.1. Podstawa wymiaru składek.....	631
2.2.2. Roczna podstawa wymiaru składek	633
2.3. Konstrukcja prawna składek na ubezpieczenia społeczne	634
2.3.1. Stopy procentowe składek	634
2.3.2. Podział składek.....	635
2.3.3. Opłacanie składek.....	636
2.3.4. Sankcje z tytułu nieopłacenia lub nieterminowego opłacania składek	639
2.3.5. Zwrot nienależnie opłaconych lub otrzymanych składek.....	640
2.3.6. Przedawnienie należności z tytułu składek.....	641
2.3.7. Waloryzacja składek na koncie i subkoncie	642
3. Podział środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym	642
4. Podział składek zaewidencjonowanych na subkoncie	643
Literatura	644

Rozdział XXXVI

Ubezpieczenie emerytalne	646
1. Kształt ubezpieczenia emerytalnego od dnia 1 stycznia 1999 r.	646
2. Pojęcie ryzyka dożycia (osiągnięcia) wieku emerytalnego.....	648
3. Emerytury dla ubezpieczonych urodzonych przed dniem 1 stycznia 1949 r. (ze starego systemu emerytalnego) i górników.....	649
3.1. Emerytury dla ubezpieczonych urodzonych przed dniem 1 stycznia 1949 r.	649
3.2. Emerytury górnicze	650
3.3. Formuła wymiaru emerytur dla ubezpieczonych urodzonych przed dniem 1 stycznia 1949 r. i górników	651
4. Emerytury dla ubezpieczonych urodzonych po dniu 31 grudnia 1948 r. (z nowego systemu emerytalnego).....	654
4.1. Emerytury z ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.....	654
4.2. Emerytura pomostowa i rekompensata	655
4.3. Emerytury kapitałowe.....	658
4.4. Formuła wymiaru emerytur dla ubezpieczonych urodzonych po dniu 31 grudnia 1948 r.	660
5. Dobrowolne formy przezorności na starość	662
5.1. Pracownicze programy emerytalne	662
5.2. Indywidualne konta emerytalne	664
5.3. Indywidualne konta zabezpieczenia emerytalnego.....	665
Literatura	666

Rozdział XXXVII

Ubezpieczenia rentowe	668
1. Niezdolność do pracy	668
1.1. Pojęcie niezdolności do pracy i jej stopnie	668
1.2. Orzekanie o niezdolności do pracy	669
1.3. Podważanie orzeczeń lekarskich	671
2. Renta z tytułu niezdolności do pracy	672
2.1. Przesłanki nabycia prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy i jej rodzaje.....	672
2.2. Formuła wymiaru renty z tytułu niezdolności do pracy	674
3. Renta rodzinna	675
3.1. Przesłanki nabycia prawa do renty rodzinnej.....	675
3.2. Wysokość renty rodzinnej.....	678
4. Zasiłek pogrzebowy	679
5. Dodatki do emerytur i rent	680
6. Świadczenia przyznawane w szczególnym trybie.....	680
Literatura	681

Rozdział XXXVIII

Ubezpieczenie chorobowe	683
1. Uwagi wprowadzające	683
2. Wynagrodzenie za czas niezdolności do pracy wypłacane przez pracodawcę.....	684
3. Zasiłek chorobowy.....	685
4. Świadczenie rehabilitacyjne.....	693
5. Zasiłek wyrównawczy	696
6. Zasiłek macierzyński	697
7. Zasiłek opiekuńczy	700
Literatura	701

Rozdział XXXIX

Ubezpieczenie wypadkowe	703
1. Uwagi wprowadzające	703
2. Wypadek przy pracy	704
3. Wypadek zrównany z wypadkiem przy pracy.....	707
4. Tryb ustalania okoliczności i przyczyn wypadków przy pracy	708
5. Choroby zawodowe	708
6. Świadczenia z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych	711
7. Utrata prawa do świadczeń z tytułu wypadku przy pracy	713
8. Zbieg prawa do świadczeń wypadkowych z innymi świadczeniami	714
9. Wypadek w szczególnych okolicznościach	715
10. Świadczenia z tytułu wypadków w szczególnych okolicznościach.....	716
Literatura	716

Rozdział XL

Realizacja prawa do świadczeń z ubezpieczeń społecznych	718
1. Powstanie, ustanie i wygaśnięcie prawa do świadczeń	718
2. Świadczenia najniższe (minimalne)	719
3. Waloryzacja świadczeń	721
4. Zawieszalność prawa do świadczeń	722
4.1. Ogólna przyczyna zawieszalności prawa do świadczeń	722
4.2. Szczególna przyczyna zawieszalności prawa do emerytury	724
5. Zbieg prawa do świadczeń	725
6. Wypłata świadczeń	726
6.1. Wypłata emerytur i rent	726
6.2. Wypłata świadczeń z ubezpieczenia chorobowego	729
7. Zwrot nienależnie pobranych świadczeń	731
8. Przedawnienie prawa do świadczeń	733
Literatura	734

Rozdział XLI

Postępowania w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych	735
1. Przedsądowe postępowanie decyzyjne	735
1.1. Wszczęcie postępowania	735
1.2. Dokumentowanie uprawnień	736
1.3. Decyzja organu rentowego	738
1.4. Weryfikacja decyzji organu rentowego	741
2. Sądowe postępowanie odwoławcze	742
2.1. Organizacja sądownictwa ubezpieczeń społecznych	742
2.2. Przedmiot spraw z zakresu ubezpieczeń społecznych	745
2.3. Strony sądowego postępowania odwoławczego	748
2.4. Zasady procesowe sądowego postępowania odwoławczego	750
2.5. Charakter prawny sądowego postępowania odwoławczego	754
Literatura	755
Wykaz schematów	757
Wykaz tabel	758
Skorowidz	759
O autorach	781